

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Naprednost.

Ce so hoteli voditelji SDS dokazati, da
je njihova naprednost samo prazna fra-
za, potem so to večerj na obnem zboru
društva »Narodni dom« naravnost kla-
sično dokazali.

Temelj slovenske Akademije znanosti
in umetnosti se je polagal ta večer, SDS
pa je posilala v boj gg. Adolfa Ribnikarja
in Josipa Turka, da se ustanovitev aka-
demije, če že ne prepreči, pa vsaj od-
loži.

Zaman je poudarjal najstarejši član
društva »Narodni dom« in eden njegovih
ustanoviteljev, g. primarij dr. Vinko
Gregorič, da gre za velikopotezno
akcijo, ki je namenjena vsemu narodu.
Zaman je opozarjal, kako se je že dva-
krat ponesrečila misel ustanovitve slo-
venske akademije vsled ozkogrudnosti
naših društev, zaman je naglašal, kako
je že pokojni dr. Krek označil ustano-
vitev slovenske akademije kot prvo nu-
jnost in kot predpogoj slovenske univer-
ze, vsi ti argumenti niso bili gospodom od
SDS važni, ker je za njih bilo važno sa-
mo to, da more priti tudi kak »klerika-
lec« v odbor Narodnega doma.

V tem je bilo namreč bistvo njihovega
odpora, kakor je to g. Adolf Ribnikar s
hvalevredno odkritosrčnostjo priznal. Da
ostane Narodni dom samo last »napred-
njakov«, ne pa vsega slovenskega nara-
da, zato je šef boj in naj se je skušalo
ta boj zakriti s še tako visokodonečnimi
gesli. Žalibog pa je bilo še teh malo in
samo po krivdi gospodov od SDS je
padla mestoma debata na stopnjo, da na
njo ni bilo mogoče niti reagirati.

Naprednost gospodov od SDS je bila
zopet enkrat pokazana v pravi luči in
to v trenutku, ko je šlo za prvovrstno kul-
turno zadevo slovenskega naroda, ko je
šlo za ustanovitev slovenske Akademije
znanosti in umetnosti. Dobro je bilo, da
je bilo to tudi poudarjeno na obnem
zboru samem, da bo zapisnik o obnem
zboru društva »Narodni dom« pričal še
poznim rodovom, kako je razumevala
SDS naprednost in skrb za slovensko
kulturo.

Bodočnosti in ne sedanjosti velja Aka-
demija znanosti in umetnosti. Ne za leto
1925, temveč za leto 1960, ko doraste no-
va generacija, je namenjena nova aka-
demija, kakor je v svojem apelu na opo-
zicijo pravilno predlagal g. primarij dr.
Gregorič. Tudi ta apel je bil prezrt, ka-
kor je bil prezrt vsak drug argument.
Gospodje niso hoteli razumeti pojasnila
dr. Kidriča, da odvise ustanovitev
akademije tudi od Beograda in da je ne-
mogoča, če ni dobro fundirana. Vse to
ni veljalo za gospode, temveč samo fraza
o naprednjakstvu.

Proti volji SDS je bil položen temelj
slovenski Akademiji znanosti in umet-
nosti in to ne bo pozabljeno v zgodovini
slovenske kulture.

Ne sme pa biti to pozabljeno tudi se-
daj in boj, ki ga je pričel Ivan Cankar
proti lažnaprednjaku in ki ga danes
nadaljuje dijaštvo z aktivnim nastopom
pri volitvah v akademsko reprezentanco,
ta boj mora biti dobojevan.

Ne more in ne sme biti naprednost
krinka za reakcionarstvo, temveč mora
biti jamstvo in netilo za pravo svobodo-
ljubje, za kulturni razvoj naroda.

Z večeršnjim obnem zborom je bila
potegnjena meja med pravo in krivo na-
prednostjo in ta meja ne bo nikdar več
padla. In tudi ne sme pasti, ker gorje
narodu, če dobe moč oni, katerim je na-
prednost fraza in samo prazno volilno
geslo. V slovenski politiki in slovenskem
gospodarstvu smo to že dovolj občutili,
skoraj bi občutili to tudi v slovenski kul-

Novi proračun.

PRORAČUN ZNAŠA 12.900 MILIJONOV.

Beograd, 21. novembra. Politični krogi
so se bavili večerj predvsem s finanč-
nimi vprašanji. Finančni odbor je delal
na dvanajstih in carinski tarifi, vlada
pa se je bavila z načrtom novega redne-
ga proračuna za leto 1926/27, ki bo stopil
v veljavo 1. aprila 1926. Ministrski svet
je sinoči sprejel proračun v celoti. Pro-
račun znaša 12 milijard 900 milijonov
dinarjev. Razprava o posameznostih se

bo vršila kasneje. V splešnem je novi
proračun povprečno za 650 milijonov
večji od onega za leto 1925/26, katerega
so sestavljale dvanajstine in ki je zna-
šal 12 milijard 250 milijonov dinarjev.

Na seji vlade je finančni minister po-
ročal o delovanju finančnega odbora na
dvanajstih. Finančni zakon za nov
proračun je že tiskan.

„Samouprava“ o Radičevem vstopu v vlado.

Beograd, 20. novembra. Današnja »Sa-
mouprava« piše o Radičevem vstopu v
vlado: »Vstop Stjepana Radića v vlado
pomeni ojačenje politike sporazuma in
ojačenje današnje koalicijske vlade. Re-
šitev delne krize in zasedenje prosvetne-
ga resora po Radiću je učinkovala na na-
sprotnike kot mrzel tuš. Vstop Radića v
vlado je bil predmet neprestanih intrig.
Svetozar Pribičević je govoril in pisal,
da poslanski klub narodne radikalne

stranke Radičevega vstopa ne želi. Ko-
rošec in zajedničarji pa so trdili, da iz-
igravajo radikali radičevce s tem, da ne
dovolijo šefu njihove stranke nobenega
vpliva na državno upravo. Vse te intri-
ge so z enim mahom prenehale. Opozici-
cija, ki kaže razmeroma precej agilnosti,
je ostala v položaju, iz katerega ne ve
izhoda. Upati smemo, da se bodo za Pri-
bičevića v kratkem času uresničile pes-
nikove besede: »Borio se, pa se umorio.«

KONVENCIJE Z RUMUNJO — PARAFIRANE.

Beograd, 21. novembra. Šef naše dele-
gacije za tranzitna vprašanja polkovnik
Milosavljević se je vrnil iz Bukarešte v
Beograd. Milosavljević je poročal v zu-
nanjem ministrstvu o konvencijah, ki so
bile sklenjene med našo državo in Ru-
munijo. Konvencije bodo v kratkem pa-
rafirane. Dalje se je g. Milosavljević se-
stal z delegati in z referentom oddelka
za izvrševanje mednarodnih pogodb dr.
Subotićem.

PO PODPISU LOCARNSKEGA SPORAZUMA NOVA VLADA V NEMCIJI.

Berlin, 21. novembra. V parlamentar-
nih krogih so povzročile veliko senzacijo
vesti lista »Deutsche Zeitung«, ki se na
merodajnem mestu potrjujejo. Omenjeni
list poroča, da bo državni kanceler dr.
Luther odstopil takoj po podpisu locarn-
skega sporazuma. V novo vlado bodo
vstopili tudi socialni demokrati. Najres-
nejši kandidat za novega državnega
kancelerja se smatra sedanji predsednik
pruske deželne vlade Braun.

SPORAZUM ANGLIJE IN FRANCIJE V SIRIJSKEM VPRAŠANJU.

London, 21. novembra. Novoimenova-
ni guverner Sirije senator de Jovenel
je pred sinočnjim prispel v London in
večerj konferiral s Chamberlainom. Po-
litični krogi pripisujejo tej konferenci
poseben pomen, ker namerava franco-
ska vlada skupno z angleško vlado ure-
diti vsa vprašanja, ki se tičejo mandata
v Orijentu. Anglija in Francija sta ko-
ordinirali svojo politiko v Siriji in Pa-
lestini. Jovenel je sinoči odpotoval v
Pariz in ni hotel dati novinarjem nobe-
nih informacij o svojem sestanku s
Chamberlainom.

turi, da ni bila večina društva Narodni
dom na višku svoje narodne dolžnosti.

Dolgo se je slepomislilo v našem nara-
du z naprednostjo, po obnem zboru
društva Narodni dom mora biti tega sle-
pomišljenja konec! Kdor ovira ustano-
vitev slovenske Akademije znanosti in
umetnosti, ta ni naprednjak, ta je na-
sprotnik slovenske kulture!

Zalostna slava SDS je, da si je ta na-
slov na večeršnjem obnem zboru druš-
tva Narodni dom priborila in sicer za vse
večne čase!

SKRZINSKI ZOPET POVERJEN S SESTAVO VLADE.

Varšava, 21. novembra. Večerj zjutraj
je predsednik republike ponovno pove-
ril Skrzinskemu mandat za sestavo vla-
de. Skrzinski mandata takoj ni hotel
sprejeti, marveč se je najprej posveto-
val s šefi najmočnejših parlamentarnih
grup, nakar je ponovno odšel k predse-
dniku republike in izjavil, da sprejme
mandat. Novinarjem pa je Skrzinski iz-
javil, da bo do večera sestavil listo novih
ministrov, ki bodo danes prisegli.

NOVA POLJSKA VLADA.

Varšava, 21. novembra. Kabinetna
kriza je rešena. Skrzinskemu je bil več-
erj tretjič poverjen mandat za sestavo
kabineta. Večerj zjutraj je bil Skrzinski
pri predsedniku republike in mu poro-
čal o uspehu svojega prizadevanja, na-
kar je ponovno prejel mandat za se-
stavo vlade. Poljski kabinet je sestav-
ljen iz najmočnejših parlamentarnih
strank. V vladi so zastopani tudi socia-
listi. Predsednik republike je sinoči po-
pisal dekret o imenovanju nove vlade,
ki je sestavljena sledeče: Predsednik in
zunanje zadeve Skrzinski, notranje za-
deve Rackijewicz, vojna general Maiew-
ski, finance Wdechowski, trgovina in in-
dustrija Osietcki, prosveta Stanislaw
Grabski, javna dela Meradiewski, mini-
ster dela Semiewski, promet Choudniski,
pravosodje Ciechowski.

MUSSOLINI GRE Vendarle V LONDON.

Rim, 21. novembra. Mussolini bo od-
potoval v London 29. t. m. »Impero«
trdi, da bo državni podtajnik Grandi, ki
se nahaja sedaj s finančnim ministrom
Volpijem v Newyorku, do tega časa do-
spel v London, kjer se bo pridružil Mus-
soliniju. Grandi bo najbrže že preje pri-
čel pogajanja z angleško vlado za kon-
solidacijo angleških vojnih dolgov. Ta-
koj, ko bo Grandi pripravljen teren, bo
prispel v London finančni minister Volpi
in končal pogajanja.

ZE 2 MILIJONA DOLARJEV SO IZTISNILI FAŠISTI.

Rim, 21. novembra. Direktorij faši-
stovske stranke in vsi člani so mnogo
prispevali k dolarski nabiralni akciji za
odplačevanje italijanskega posojila. Do-
sedaj se je nabralo, kakor poroča faši-
stovski informativni urad, okrog dva mi-
lijona dolarjev.

Prosvetni minister Stjepan Radić.

IZPREMEMBE V ZAGREBSKI PROSVETNI UPRAVI.

Zagreb, 20. novembra. Vršilec dolž-
nosti velikega župana je prejel danes
od ministra prosvete g. Stjepana Radića
brzojavko, v kateri se sporoča, da je od-
rejeno sledeče:

Do nadaljnje odredbe se imajo razre-
šiti službe pri prosvetnem odsoku za-
grebske oblasti šolski nadzorniki: dr.
Branko Tkalič, Milan Štrinar in Ambrož
Pestiček.

SLOVAKI SE NE ODREČEJO AVTONOMIJE.

Praga, 21. novembra. Voditelj slovaške
krščanske socialne stranke, poslanec pa-
ter Hlinka, je izjavil glede rezultatov vo-
litev sledeče: Mi smo imeli preje 11 man-
datov, sedaj jih imamo 24. Naš program
ostane slej ko prej: boj za slovaško av-
tonomijo. Slovaška pripada Slovakom.
Zahtevamo popolno avtonomijo glede
uprave, pravosodstva in prosvete. Hoče-
mo slovaške, ne pa češke uradnike, ker
je slovaških dovolj na razpolago. Dokler
ne dobimo avtonomije, nečemo imeti s
Čehi nobenih pregovorov ter odklanja-
mo vsako sodelovanje z njimi. V slučaju
potrebe stopimo v opozicijsko koope-
racijo z Nemci. Pri volitvah na Slova-
škem je glasovalo mnogo Nemcev — iz-
vemši protestante — za našo stranko.

AMERIKA DA VSAKOMUR POSOJILO, KI JE ZA MIR.

Washington, 21. novembra. Predsednik
Coolidge je imel na letni skupščini wa-
shingtonske zbornice zanimiv govor.
Med drugim je Coolidge poudaril, da bo
Amerika otvorila posojila vsem evrop-
skim državam, ki pokazujejo smisel in
voljo za gospodarska tekmovanja. Poso-
jila pa ne bodo dobile one države, ki bi
uporabile denar v neproduktivne svrhe,
kakor n. pr. za oborožitev. Na koncu je
Coolidge izjavil, da je sreča za cel svet,
da je Amerika zbrala vse bogastvo in
postala svetovni bankir, ki je pripravlje-
na z vsemi sredstvi podpreti ekonomsko
obnovo ne samo Evrope, marveč celega
sveta.

FRANCOSKA DELEGACIJA ZA PODPIS LOCARNSKEGA SPORAZUMA.

Pariz, 21. novembra. Francoska dele-
gacija, ki bo 1. decembra prisostvovala
podpisu locarnskega sporazuma, je se-
stavljena sledeče: Briand, Berthelott in
Fromageot.

Na Reki leži na dnu morja plast greza 17–29 m na debelo, ki pa je dosti čvrst. Večja potreba materiala zaradi pogrezanja v grez je bila tam 15–20%. Mi smo računali s 15%. Materiala, od nasipine do večjih kamnov, bomo potrebovali okroglo 300.000 m³ v živi skali, ki se ga more pridobiti povsodi vzdolž obale, s čemur se istočasno pridobi na prostoru proti hribu, potem tudi na polju in sploh v bližini.

Tehniški visokošolski fond.

(Odlomek iz svinčene afere.)

Tehniški-visokošolski fond v Ljubljani je bil ustanovljen po prevratu. Upravljal ga je prva Deželna vlada za Slovenijo, v l. 1919 pa je bila njega uprava poverjena posebni komisiji, obstoječi iz načelstva in 12 članov. Ta komisija je v l. 1921 razširila svoj delokrog tudi na obrtno šolstvo in je ista še danes upravna tega fonda, od katerega naj imajo torej korist tehniki-visokošolci in obrtno šolstvo.

S pismom od 21. VIII. 1920 in protipismom od 26. VIII. 1920 je bila sklenjena med Bleibergers Bergwerks Union (BBU) kot lastniškega sekvestriranega rudnika Mežica in med Jadransko montansko družbo z o. z. v Ljubljani (Jmd) pogodba glede prodaje svinec, predurčenega v Mežici od l. III. 1920 dalje. Pogodba je bila sklenjena, kakor razvidno iz njenega teksta, na podlagi pogajanj med A. Praprotnikom (tedanjim ravnateljem Jadranske banke in poslovojem Jmd) in ravnateljem rudnika v Mežici O. Neuburgerjem, in sicer v prisotnosti ing. Pirnata kot šefa sekvesterske oblasti t. j. Osrednjega urada drž. montanističnih obratov v Ljubljani. Pogodbo je odobril ljubljanski oddelek Ministrstva Trgovine in Industrije kot nadsekvesterska oblast.

Za Tehn. fond je predvsem važna ona določba pogodbe, glede katere prevzema Jmd komisijsko prodajo svinec proti 4 odstotkom provizije od prodajnih zneskov. Jmd ima dolžnost, prodajati svinec po čim višjih cenah. Minimalno ceno, pod katero Jmd svinec ne sme prodajati, pa se ji sporoča od strani BBU l. in 15. vsakega meseca. Od presežka, ki ga pri komisijski prodaji doseže Jmd nad minimalno ceno, ima gl. omenjene pogodbe izročiti 50 odstotkov lastnici rudnika BBU, potem njenega sekvestra, 50 odstotkov pa Upravni komisiji Tehn. vis. fonda. Ostale točke pogodbe precizirajo modalitete prodaj svinec direktno od strani BBU itd. O tej pogodbi je nadsekvesterska oblast obvestila tudi Upravno komisijo Tehn. fonda.

Na podlagi te pogodbe se je prodalo iz rudnika Mežica v jeseni 1920 in v l. 1921 skupaj cca 7200 ton t. j. 720 desetonskih vagonov svinec, od katerih je Jmd sama prodala kot komisijonar cca 300 vagonov. Pri prodajah se je okoristila Jmd nepravilno z milijonskimi vsotami, predvsem na škodo Tehn. fonda, pa tudi na škodo lastnice rudnika.

Operiralo se je s fingiranimi fakturami, ki so izkazovale nižje prodajne cene, kakor pa se jih je doseglo v resnici.

V glavnem so se te manipulacije po vnaprejšnjem dogovorjenem načrtu vršile tako, da je Jmd kot komisijska prodajalca prezentirala Osr. uradu kot sekvestru lastnice rudnika BBU, kakor tudi napram BBU sami fingirane fakture o prodanem svincu s fingiranimi nižjimi prodajnimi cenami, v resnici pa je Jmd dosegla pri prodaji višje cene. S tem je Jmd oškodovala BBU kot lastnico rudnika in Tehn. fond, ki sta imela pravico vsak na polovico fakturnega presežka, pri prodajah doseženega nad minimalno ceno. Prava, utaje na faktura je bila šele druga, z višjo prodajno ceno, ki jo je Jmd v resnici izstavila kupcu.

Samo po ena fingirana faktura pa Jmd ni zadostovala. Jmd je zaslužila nepravilno še več tako, da je v nekaterih slučajih prezentirala o isti prodaji celo po dve fingirani fakturi in sicer:

1. je eno fingirano fakturo z nižjo prodajno ceno, ki jo je Jmd v resnici izstavila kupcu. BBU, s čemer je bil oškodovan Tehn. fond v korist Jmd-e in lastnice rudnika BBU, ki sta si utajeni presežek razdelile v razmerju 1:4, in

2. je o isti prodaji prezentirala Jmd tajno in brez vednosti sekvesterske oblasti, napram BBU še eno fakturo z nekoliko višjo prodajno ceno, ki da jo je dosegla pri prodaji. Toda tudi ta cena, ki jo je navedla Jmd napram svoji kompanijki pri manipulaciji pod 1., je bila — fingirana. S to drugo fingirano fakturo je bil pri istem poslu še enkrat oškodovan Tehn. fond in tudi BBU in sicer za presežek med nižjo ceno druge, tudi fingirane fakture in višjo, pravo prodajno ceno. Ker šele

3. tretja faktura z najvišjo ceno je bila prava in nefingirana. To pa je Jmd seveda utajila tako napram sekvesterski oblasti, kakor napram BBU in napram Tehn. fondu še posebej!

Večino prodaj je po nalogu Jmd-e, v sporazumu z njo in za njen račun obavljala tzv. Metall- u. Bergbauproduktengesellschaft (z. v. b. H. Wien (Bergprodukt), ki je bila sicer protokolirana pod lasno firmo, ni pa bila ničesar drugega, kakor podružnica Jmd-e, za kar obstoji nebroj dokazov.

S temi fingiranimi fakturami so bili Osr.

urad oz. BBU in Upravna komisija Tehn. fonda zavedeni v pogledu pravih prodajnih cen svinec, vsled česar so BBU in Tehn. fond utrpeli škodo radi utajenega, pri prodaji faktur doseženega presežka nad minimalno ceno.

Topogledno se je vodila med Jmd in BBU in med Jmd in Bergproduktom jako obširna, tajna korespondenca, ki je bila pod ključem pripravljena v ravnateljski pisarni Jmd v tzv. »rdečih mapah«. No, pri takih stvarih se pač vedno zgodi kakšna usodna napaka in tako je tudi tu uspelo, pravčasno sezirati celo to tajno uničujočo korespondenco, kakor tudi oficijelne, fingirane fakture z nižjo »prodajno« ceno in pa prave, tajne fakture z resnično (višjo) prodajno ceno, iz korespondence samo par čevk:

Spomladi 1921 n. pr. je pisal Bergprodukt na Jmd: »... Als Käufer für die 500 t können Sie ja wieder eine fingierte Firma vorschlagen, kar je seveda Jmd promptno storila. Jmd je poslala Bergproduktu v tajnem pismu tudi načrt, kako naj se utaje prave cene s pomočjo fingiranih faktur in dodala: »Wollen Sie diese Zusage vertraulich behandeln, damit wir nicht mit den massgebenden Behörden in Kollision kommen!« Seveda se je načrt točno tako tudi izvedel! Da bi Jmd pri navedbi fingiranih kupcev ne prišla v zadrego, ji piše Bergprodukt, da: »... wir Ihnen schon jetzt einige Firmen aufgeben, die Sie dann gegebenenfalls auswählen können. Wir hoffen, dass Sie damit Ihr Auslangen finden werden und werden Ihnen die zu fakturierenden Preise angeben, in navede nato par firm na izbiro kot fiktivnih kupcev, kar je seveda Jmd tudi napravila! Tehn. fondu so dali pri teh kupcih samo nekaj malega, zato »damit der T-Fond nicht ganz leer ausgeht...« kakor čitamo v enem pismu, vso ostalo utajeno razliko »welche beim T-Fond erspart wird« (sic!), pa so pobasale Jmd in BBU! — Pa tudi iz korespondence med BBU in Jmd, v kolikor sta sporazumno utajevale prave cene, naj navedemo samo ta trik, da je BBU pošiljala na Jmd pisma, v katerih ji javlja pri prodajah svinec doseženo ceno (n. pr. M 8.50 pro kg). Ta pisma so se našla v navednem arhivu Jmd-e. Z istim datumom in z istim tekstom pa je pošiljala BBU na Jmd pisma, ki so se od oficijelnih razlikovala samo v tem, da je bila v njih vstavljena prava dosežena prodajna cena (n. pr. M 9.50 pro kg, torej za eno Marko višje!). Ta tajna pisma so se našla v tajnem arhivu Jmd-e t. j. v tzv. »rdečih mapah«.

Mislimo, da teh par primerov zadostuje, saj bi vedlo predaleč, ako bi se človek spustil v detajle, ki pa so seveda natančno dognani!

Effekt vseh teh manipulacij s fingiranimi fakturami koncem 1920 in v letu 1921 je bil:

1. da sta se Jadr. mont. družba in pa lastnica rudnika (BBU), ki jima legalni dobiček ni zadostoval, okoristili na škodo fonda za tehnike-visokošolce in obrtno šolstvo za preko Din 600.000 in

2. da se je Jadr. mont. družba vrhu tega okoristila na škodo BBU t. j. svoje kompanijke pri manipulacijah proti T-Fondu, za nadaljnjih cca Din 400.000.

Te terjatve, ki so natančno do pare dognane, so seveda še danes odprte. Za terjatev Tehn. fonda jamčijo solidarno Jadr. mont. družba z o. z. v Ljubljani, Bleibergers Bergwerksunion, (ki je v jeseni 1921 po nekaki nacionalizaciji spremenila firmo v Central European Mines Ltd.) in pa Jadransko-Podunavska banka, ki je kot takratna Jadranska banka prevzela za vse posle Jmd-e na podlagi cit. pogodbe — delcedere t. j. jamstvo. Banka ima seveda pravico regresa proti Jmd in BBU, ki sta se okoristili z denarjem.

No, cela stvar se je sijajno rentirala in ostala bi bila lepo tajna v rdečih mapah do sodnega dne, ako ne bi bilo novo ravnateljstvo Jadranske banke imelo proti koncu leta 1921 to neprijetno misel in dalo Jmd-i, pri kateri je bila in je Jadr. banka udeležena, temeljito preiskati obisti. Tako pa se je našla cela tajna korespondenca, prave in fingirane fakture, in dognale so se omenjene manipulacije.

Vsa stvar je že bila pred sodiščem, bila ustavljena, toda s tem še ne končana, ker 1. terjatev fonda za tehnike-visokošolce in obrtno šolstvo v znesku nad Din 600.000 in obresti od 1920-1921 dalje kakor tudi terjatev lastnice rudnika — še do danes nista poravnani in ker

2. pride cel dokazni material, kakor je »Nar. Dnevnik« že poročal, zopet pred sodišče in sicer primerno pomnožen s takozvanimi novimi fakti (»snovci«)!

In tedaj se bo pravica izvršila!

N. N.

Dunajsko pismo.

Prebivalstvo. — Jugoslovenci na D. — Trgovinska pogodba z Ogrsko. — Investicije. — Pekin in uradniki. — Železniški material.

Na Dunaju, 18. nov. 1925.

Po ljudskem štetju koncem leta 1923. ima Dunaj 1.865.780 prebivalcev; tujih državljani 283.190. — Med tujci je največ čehoslovanskih državljanov (obeh narodnosti) 119.595, Poljakov je 40.000, Madjarov 20.000, Nemcev iz Rajha 15.000, Rumunov 10.000, Jugoslovancev 9000, Italijanov 4000. — Po jeziku je: Nemcev 1.745.426 (in sicer: domačin 1.575.277, tujih 170.149). Čehoslovakov je bilo 81.344, med temi 48.352 avstrijskih državljanov. — Jugoslovancev nimajo ločenih v domače in tuje državljane, vsaj objavljeno to ni nikjer. Vsekakor pa je Jugoslovancev več nego je izkazanih, kajti tudi po prevratu so mnogi ostali tukaj in so optirali za Avstrijo. Bili so že desetletja, celo življenje na Dunaju, tukaj so si ustvarili podjetja in — tukaj ostanejo. Tudi po uradih jih je nekaj ostalo.

Kostanjevci po ulicah so skoro sami Slovenci, danes avstrijski državljani. Med brivci je zelo veliko Hrvatov. — Da se večina pomencev v bodočih pokolenjih, je gotovo, zlasti radi tega, ker se od naše strani prav nič ne stori, da bi jih ohranili. — Na sploh je opaziti, da je med Jugoslovanci čedalje manj kakega družbenega, družabnega, narodnega gibanja. Dokler je bil tu še v rabi predikat »jugoslovanski«, kakor nas Nemci v obče še danes imenujejo, je bilo še precej živahnosti, — odkar pa je vse le »Srba, Hrvata in Slovence«, propada vse. Italijanov je nad polovico manj, a jih je povsod videti in slišati, a med njimi je prav živahno medsebojno gibanje. Italijani se poznajo med seboj, Jugoslovanci pa so si vedno bolj tuji. — Pri glavi riba smrdi!

Včeraj so zopet pričela pogajanja za trgovsko pogodbo med Avstrijo in Ogrsko, ki so poleti bila nenadoma prekinjena. — Poročal sem takrat, zakaj so morali Madžari oditi in: kakšne nade smo gojili za jugoslovanski eksport v Avstrijo. V koliko so se te nade vresničile, pokaže statistika. Zdi se mi, da se ne bomo mogli pohvaliti kljub dejstvu, da je bila izključena najnevarnejša konkurenca iz Ogrske. Tukaj mislijo, da zdaj pride do pogodbe z Ogrsko in konkurenca prične iznova.

Dunajska republika si dovoljuje vsako leto velikanke investicije, vse to pa iz tekočih dohodkov, edino vlemesto v Evropi, ki izvaja na vse strani ogromen obnovitveni in graditeljski program. Poravnjenosti je bilo do konca leta 1926 petindvajsetisoč novih stanovanj v pomostnih stvajah dunajskega mesta, in to število bo izpolnjeno. Poleg tega je bilo izročenih obratovanju dvoje novih, moderno urejenih, velikanskih ljudskih kopališč. Bivše Stadtbahnen (ki so večinoma pod zemljo) je prevzelo od Bunda mesto in jih spremenilo v električne železnice. Vlaki do pet dolgih, najmodernejše zgrajenih vagonov vozijo vsakih pet minut, ob praznikih celo bolj pogosto. Za 24 grošev (1.80 Din) se voziš po cestnih in teh novih železnicah, kamor hočeš. Do srede oktobra je stala vožnja na cestnih železnicah le 20 grošev, po novih mestnih pa še 30 grošev; od tedaj velja povišan tarif na 24 grošev za obe železnici vкуп in voziš se lahko cele ure. — Vse take investicije silno množijo mestno imetje, služijo ljudstvu in dvigajo ugled Dunaja, ki vse to vrši iz rednih dohodkov v mestnih blagajnah. Vrhu vsega tega ima že par let povprečno 600 milijard (500 milijonov dinarjev) — preostanka, ki se kopiči v blagajnah, v mestni hranilnici in celo v — bankah. Tudi delnice velikih podjetij kupuje mesto v ogromnih množinah.

Povedal sem že, da je Dunaj letos dovršil na Donavi ogromno novo elektrarno. Zdaj je Dunaj večinoma sijajno razsvetljen, a zasebnikom oddajajo tok po ceni, ki je baje najnižja v Evropi.

V tem pogledu hočejo zopet razširiti električni centrali Sinnering in Engerthstrasse; v obeh postavijo po 15.000 konjskih sil močan turbinski agregat na paro in štiri kotle (Hochleistungskessel). Vse to bo stalo 53 milijard (42 milijonov Din!), ki jih hočejo kriti iz rednih dohodkov. Da pa ne bodo prikrašani drugi načrti, razdele te troške na dve leti.

Tudi solv. listi so poročali o stavki pekovi in grozeči stavki uradništva. Naj dodam par zanimivosti! — Pekovski delavci so se zadovoljili s poviškom 5 odstotkov, ali cene kruha vsled tega niso poskočile. — Uradništvo dobi za zdaj le — novoletno nagrado. Ali pripomniti je treba, da je v Avstriji uradništvo bolj plačano nego v Jugoslaviji. Dasi je Avstrija prevzela veliko penzionistov in invalidov, jih tudi izdatno bolje plačuje. — En zgled: Neki bivši dvorni svetnik, vrl Slovenec, je seveda sprejel jugosl. državljanstvo in živi tukaj v penziji; toda njegov sluga prejema dvakrat večjo pokojnino, ker je — avstrijski državljani. Ali so take razlike opravičljive, ali so naši domovini v čast?

Vse nasledstvene države so ustanovile na Dunaju komisijo za pravično razdelitev železniškega parka bivše monarhije. — To delo ni bilo lahko, kajti vozovi in lokomotive so postali najprej — plen novih držav, ki ni bil pravičen. Ena država je mogla ugrabiti veliko več (n. pr. Češka in Avstrija), druge zopet manj. — Najprej je bilo treba ugotoviti, kje vse se nahajajo inventar bivše monarhije, potem zjediniti se za razdelitveni ključ in končno delitev tudi dejanski izvršiti. — Glavno delo v naši delegaciji sta vršila dva Slovenci gg. dr. Bončina in Jakob Korošak. — Likvidacija greh koncu in komisija bo v kratkem razpuščena. A. G.

PO POPLAVI.

Maribor, 18. novembra.

Vremenska katastrofa, ki je zadela zadnje dni našo oblast, je bila ena največjih v sedanjem stoletju. Komaj najstarejši ljudje pomnijo silne poplave, ki pa vendar niso zadele tako široka okrožja.

Skoda, ki jo je poplava povzročila, obojito v Prekmurju, pa tudi drugod, je neprecenljiva in je ne bo mogel poravnati nihče, niti država, komaj čas bo zacelil rane, ki jih je zadobilo naše gospodarstvo v teh krajih, da ne omenjam drugih žrtev, ki se sploh ne dajo nadoknaditi.

Ob tej priliki se človeku sama vsiljuje misel, kako bi se dale slične katastrofe v bodoče preprečiti ali vsaj omejiti na minimum; kajti vzroka ne smemo iskati samo v slučajnem divjanju elementov, ampak tudi, in to še prav posebno, v skrajno zanemarjenem stanju naših rek, cest in železnic.

Da bi država kot taka vedno pokrila škodo sličnih katastrof, ni mogoče in bi tudi ne bilo umestno, ker bi bil na ta način izdani denar vržen za neaktivno delo — popravilne starega, mesto grajenje novega. Treba bo tedaj pričeti resno misliti na trajno zagotavljanje naših krajev pred sličnimi dogodki. Treba bo pričeti — vsaj pričeti, pravim! — z delom za najnujnejšo regulacijo naših rek. Z regulacijo rek ne bomo samo preprečili bodočih sličnih katastrof, ampak bomo pridobili tudi velike komplekse zemlje za plodnosno poljedelstvo.

Ozrimo se v prvi vrsti v Prekmurje! Tamkaj imamo cele velike komplekse, posebno krog Dolnje Lendave, ki so tako močvirni, da so za obdelovanje popolnoma nesposobni. Pri vsakem deževju zalije voda te obsežne dele zemlje. Nič na boljšem ni Pesniška dolina. Vse od Spodnje sv. Kungote dolci do Ptujja je sredina te lepe doline radi neregularnega toka Pesnice nesposobna za poljedelstvo. Slabe ceste, ki stoje ob vsaki priliki pod vodo, ovirajo poleg tega vsak večji in zanesljiv promet.

Ptujsko polje ima zopet ogromne močvirne komplekse, ki vplivajo razen drugega tudi na zdravstveno stanje tamkajšnjega prebivalstva. Od Ptujja doli mimo Središča podira Drava že več let cele velike kose obrežja. Uničila in odnesla je že nebroj rodovitne zemlje in podirila celo že par domačij. Prav tako se godi našemu prijaznemu Celju, ki ga poplavi Savinja s svojimi pritoki posebno na periferiji ob vsaki, celo manjši povodnji.

Tu se vničujejo ogromni kapitali ali pa leže radi vode mrtvi in neuporabni. Tako ne sme ostati še nadalje. Zadnja velika katastrofa je prvi najresnejši opomin merodajnim faktorjem, da je skrajni čas, da se pristopi k regulaciji naših rek in melioracijskim delom v omenjenih krajih. Slovenija ima malo polj, pa še tista so radi močvirja v precejšnjem delu neuporabna.

Popolnoma dobro vem, da vseh teh del ni mogoče izvršiti naenkrat in tudi ne hitro. Toliko kapitala, kolikor bi ga bilo treba za izvedbo teh projektov, naše državne finance ne zmorejo, vem pa tudi, da je na drugi strani čisto mogoče izvesti to delo v etapah. Naj se regulirajo najprej one reke in oni njihovi deli, ki so potrebni najnujnejšega zavarovanja, potem naj se polagoma preide na nadaljnja dela. V nekaj letih ali vsaj desetletjih bo to delo lahko dovršeno, ne da bi se stroški preveč opazili.

Poglavje zase pa tvorijo naše ceste in železnice. Ze od pričetka vojne se nihče ne briga zanje resno ali vsaj tako, kakor bi bilo potrebno. Nekatere naših cest se nahajajo v naravnost obupnem stanju; posebno velja to za ceste v Slovenskih gorah in v Prekmurju. Tudi mostovi so po velikem delu slabi. In železnice! Naravnost neverjetno je, da je najslabša ravno najmlajša — prekmurska, ki je bila dograjena že v naši državi. Gradila se je nekako tako, kot med vojno frontne železnice — za silo. Mostovi čez rokave Mure so bili zgrajeni tako površno, brez postavitve trdnih temeljev, da jih je izpodjedla že prva manjša povodenj, sedanja jih je pa kar podrla.

To je naravnost neodpustljivo, ker povzroča popravila neprimerno več stroškov, nego bi jih bila enkratna res trdna in solidna dograditev. Malomarnost gradnje te proge se že danes kruto mašuje in se bo gotovo v dogledni bodočnosti še bolj. Zato ponavljam zopet: Na delo, da se prepreči brezplodno popraviljanje slabega z dograditvijo solidnega in trajnega! —v.—b.—

O LAJŠANA PLAČLA ZA
O BLEKE DAJE
O. BERNATOVIC

RAVNATELJSTVO LJUBLJANSKE MESTNE ELEKTRARNE NAM POROČA:

Kakor že znano, ojačila je ljubljanska mestna elektrarna svoje strojne naprave v Slomškovi ulici za nadaljnjih 900 konjskih sil. Prvotno zasnovana elektrarna z nizko napetostno istosmernim tokom 2 X 150 voltov ne zadošča več svoji nameni, da bi eknomično oddajala električno energijo v oddaljena predmestja. Zato je bilo zasnovano razširjenje elektrarne z izmeničnim (vrtljnim) tokom, ki bo potem visoke napetosti preskrboval najskrajnejša predmestja in okoliške občine z električno energijo. V elektrarniški centrali se proizvaja vrtilni tok z napetostjo 6000 voltov. Ta visokonapetostni tok se potom podzemeljskega krožnega voda razdeli na 6 transformacijskih postaj, v katerih se transformira na uporabno nižjo napetost 220 in 380 voltov. Take postaje so zasnovane: pri železniškem prelazu na Dunajski cesti, na križišču Bleiweisove in Tržaške ceste, pri izlivu Gradaščice v Ljubljano, na Grubarjevem nabrežju tik Karlovskega mostu, na sejmišču pri Klavnicah in na Vodmatskem trgu. Iz teh transformacijskih postaj so napeljavane prostovodeče žice do posameznih oddelcev. Tekom tega in prihodnjega meseca bodo preklapljeni do malega vsi odjemalci mestne elektrarne, ki dobivajo električni tok iz prostovodečih elektrovdov na novo zasnovani izmenični tok, medtem ko ostanejo vsi odjemalci v osrednjih mestnih okrajih, kjer dobivajo tok iz podzemeljskih kabljev, še na starem istosmernem toku.

Elektrarna bo priključevala posamezne ceste in ulice stopnjena na novo napetost, ker bode treba vsem odjemalcem istočasno zamenjati elektrosteve, kakor tudi vse žarnice, motorje, kuhališke, likala itd. za novo napetost električnega toka.

Na izmenični (vrtljni) tok bodo preklapljeni sledeči deli mesta: cel okraj severno in zahodno južno-železniške proge, vsa Tržaška cesta z okolico, Mirje, Krakovo, Trnovo, Karlovska cesta, Zabjek, Prule, Dolenjska cesta, Hrdeckega vas, Poljansko predmestje vzhodno od Ambroževega trga in cel Vodmat do trga Tabor.

Nadalje je sklenila mestna občina pogodbo za oddajo električnega toka v občino Vič in v Štepanjo vas. Oddajala bo tudi tok v sosednje vas Rudnik. Spodnjo Šiško preskrbuje za sedaj z elektriko tamošnja električna zadruga, ki dobiva tok iz elektrarne v Taču.

Stranke naj blagovolijo vpoštevati težkoče pri takih preselitvah iz starega sistema na novi sistem, zato naj ne bodo ozlovoljene, če bi morale ostati en dan ali dva brez električnega toka.

Kadar bodo navezana predmestja na nove naprave, tedaj šele bodo razbremenjeni kablji v sredini mesta. Potem bo zamogla elektrarna vstreti strankam v najširšem obsegu. Zlasti pa bo veliko elektrostevev na razpolago.

Dnevne vesti.

POTREBEN OBISK.

Z ozirom na prihod St. Radića v Ljubljano je napisal »Slovenec« uvodnik, v katerem pravi, da je to nepotreben obisk. V nasprotju s »Slovencem« pa pravimo mi, da je prihod prosvetnega ministra v Slovenijo zelo potreben in nujen.

Tako zanemarjena je Slovenija v prosvetnem oziru, da je dobro, če prosvetni minister na lastne oči vidi, kakšna je bila prosvetna uprava v Sloveniji. Nujno je, da vidi prosvetni minister, ki je tako siljajo poudaril potrebo depolitizacije šole, kako se je s pripravnimi podelitvami stipendij, s preganjanjem učiteljev, s hoteli šole ne samo politizirati, temveč pravno narediti za deklarativno politiko. In nujno je, da vidi prosvetni minister, da se vedno niso popravljene krivice in da še ni zadostno javni morali.

Na dan prihoda novega prosvetnega ministra se vrše na ljubljanski univerzi prvi v Jugoslaviji volitve v akademsko reprezentanco. Prvič pa nastopa sedaj tudi demokracija in svobodoljubna omladina, da prelomi s vsemi starimi frazami in nadaljuje z visokimi tradicijami slovenskega dijaštva. Na novo pot stopajo slovenski akademiki, kakor je stopil prosvetni minister s svojim programom na novo pot. V prvi čas prihaja zato novi prosvetni minister v Ljubljano.

Na predvečer St. Radićevega prihoda se je vršil občni zbor društva Narodni dom. Temelj slovenski Akademiji znanosti in umetnosti je bil položen ta dan. Trdno se nadejamo, da bo prihod prosvetnega ministra v Ljubljano pospešil tudi pričetek delovanja slovenske akademije. Upamo, da smemo že vsled tega reči, da prihod St. Radića ni bil samo potreben, temveč tudi razveseljen.

Pa se v enem oziru smatramo prihod St. Radića za nujen in sicer v čisto političnem oziru. Ne samo v Beogradu, temveč tudi v Sloveniji je zavladalo mrtvilo. Nadejamo se, da bo St. Radić razgalil naše javno mnenje in pripomogel k oziviljenju naše politike. V duhu sporazuma s Srbi in Hrvati mora iti naše politično udejstvovanje, in da to poudari, ni nihče tako poklican, ko St. Radić, stvoritelj sporazuma.

Zato naš pozdrav voditelju hrvatskega naroda, zato našo dobrodoščilo predsedniku HSS, zato pozdravljen novi prosvetni minister v beli Ljubljani!

JAVNA PROSNJA.

Prebivalstvo mariborske oblasti je zadela težka nesreča. V noči na 11. novembra t. l. so po hudih nalivih reke in poloki prestopili bregove, voda je poplavlila nižine, razdrila ceste, odnesla mostove in zajela mnogo človeških naselbin. Najtežje prizadeti so sredi Murska Sobotna Ljutomer, Dolnja Lendava, Ptuj, Celje in drugi.

Materialna škoda je ogromna. Cela zasebja so se vgreznile v vodo, mnogo obitelji je brez strehe, brez obleke in obuvala. Plazovi so zasuli ceste in kulture, uničeni so spravljani poljski pridejki, ozimina je ogrožena. Poginilo je mnogo domače živine, mnogo domov je zrušenih, znaten del narodovega premoženja je postal tritev valov.

Le takojšnja izdatna pomoč more omiliti bedo.

Clovekoljubje zove nas vse, v prvi vrsti tiste, ki jim je katastrofa prizanesla in ki so z življenjem in imetjem ostali na varnem, da trpečim prisrčno na pomoč s prostovoljnimi prispevki.

Podpisani odbor se obrača do javnosti s prošnjo, naj žrtvuje, kar more, da olajša nesrečo, naj z lastnimi denarnimi prispevki, pa tudi z nabiranjem darov v najširjih krogih pomaga zalagati sklad.

Pomožni sklad za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti

iz katerega bi se mogla žrtati sredstva za nadaljnjo pomoč.

Prispevki se sprejemajo pri pristojnih srezkih poglavarjih kot predsednikih Sreških pomožnih odborov in pri velikem županu mariborske oblasti kot predsedniku Oblastnega pomožnega odbora.

V Mariboru, dne 15. novembra 1925.

Pomožni odbor za oškodovance po poplavi v mariborski oblasti:

Dr. Andrej Karlin s. r., dr. Otmar Pirkmaier s. r., dr. Josip Leskovec s. r., dr. Rudolf Ravnik s. r., dr. Vekoslav Kuvovec s. r., dr. Franjo Lipold s. r., Ivan Roglič s. r., Anton Lipovšek s. r., Viktor Grčar s. r., Marija Maister s. r., inž. Josip Zidanšek s. r., dr. Radoslav Pipuš s. r., Franjo Bureš s. r.

— **Nov pravilnik za državne izpite.** Ministrstvo poljoprivrede in voda je izdelalo nov pravilnik za polaganje strokovnih državnih izpitov administrativno arhivskih uradnikov.

— **Duplikati šolskih izprijčeval.** Ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, glasom katere se imajo izdajati duplikati šolskih izprijčeval samo na podlagi odobrenja ministrstva. Ministrstvo izdaja dovoljenja samo v slučaju, da dokaže prosilec, da je objavil v »Službenih Novinah«, da unifikat ne velja, oziroma, da je uporabil unifikat kot prilogo k prošnji za kako službo itd.

— **Zgradba uradniških stanovanj v Sarajevu.** Mestna občina Sarajevo je sklenila, da sežida poslopje za svoje uradnike, v katerem bo 40 stanovanj. Stroški bodo znašali 10 milijonov dinarjev. Obenem se prezida prejšnja žandarmerijska baraka za uradniška stanovanja. S to adaptacijo bo pridobljenih 20 novih stanovanj. (Bog ve, kakšna bodo op. ur.) Glavna težkoba je, da občina nima denarja ter tudi ne ve, kje naj bi ga dobila.

— **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani pošilja delodajalcem računske izvečke iz njihovih tekočih računov.** Na podlagi teh jim je podana možnost, da brez vsakih posebnih izterjevalnih stroškov poravnajo svoje zaostanke na zavarovalnih prispevkih.

Urad delodajalcev vladno opozarja, da onim, ki na ta opomin sploh ne reagirajo in proti katerim je urad prisiljen v svrhu dalje izterjave dolžnih prispevkov uvesti tudi še sodno izterjavo, ne bo dovoljeval nikakih ugodnosti glede plačevanja njihovega zaostanka.

— **Razdelitev plemenskih mrjaškov.** Veliki župan mariborske oblasti je oddal v tem letu precejšnje število dobrih plem. mrjaškov po nižini ceni samo zanesljivim rejcem, ki so jih odobrili in priporočili sreski ekonomski ali veterinarji. Mrjaški so vzgojeni v najboljših domačih rejških središčih in se v splošno jako dobro obnesejo, če pridejo v zanesljive roke. Prejemnik take živali se mora zavezati, da plača vse stroške doposlavljanja, da vodi spuščajni zapisnik in da bo rabil mrjasa od starosti 10 mesecev do dveh let proti zmerni odškodnini za splošno plemenjenje. — Sreški ekonomski, oziroma veterinarji imajo nalog, da vodijo stalni nadzor nad temi živalmi, da nadaljujejo započeto delo in dajejo novim interesentom vsa potrebna pojasnila. — Veliki župan.

— **Regulacija obale Donave.** Ministrstvo poljoprivrede in voda je odobrilo kredit za regulacijo leve obale Donave od km 1128 do 1230.

— **Gibanje zoper boj s podmornicami.** »Times« poroča iz Washingtona, da je zavladalo tam veliko zanimanje za pokret zoper uporabo torpedovk. Senator Borah, vprašan, kako misli o pokretu, je menil, da bi bilo treba pobijati vojne institucije mnogo bolj splošno. Sklenila naj bi se mednarodna konvencija, ki bi proglasila vojno med civiliziranimi narodi sploh za zločin. Senator Swanson, vodja demokratov je za odpravo uporabe torpedovk, pravi pa, da dokler se druge države za uporabo, tudi Amerika torpedovk ne more odpraviti.

— **Veliki knez Nikolaj in boljševizem.** Kakor poročajo iz Newyorka, je govoril zastopnik »United Press« v Parizu z ruskim velikim knezom Nikolajem Nikolajevičem, ki živi momentano veselo in brezskrbno življenje na gradu Choignix. Veliki knez Nikolaj je govoril o merah, ki jih bi bilo treba podvzeti v svrhu poraženja sovjetskega režima. Po njegovem mnenju bi bilo to edino mogoče potom izključno ruske armade na ruskih tleh. Tri milijone Rusov je pripravljeno žrtvovati življenje za to stvar. Toda vsak prenapljen korak bi pomenil brezkoristno prelihanje krvi. Antiboljševistični proces, ki se vrši te dni v Parizu, se bo najbrže s tem vprašanjem tudi bavil.

— **Aretecija beograjskega novinarja.** Ravnatelj in lastnik »Narod. Tribune«, Pantelije Jovanović, je bil v sredo aretiran. Njegova aretacija je v zvezi z njegovo prejšnjo obsodbo radi deliktov po tiskovnem zakonu. Jovanović je objavil te dni senzacionalne napade na prometnega ministra.

— **Velik požar pri Berlinu.** V tovarni za usnje Pothof & Kayser v Blankenburgu pri Berlinu je izbruhnil te dni požar, ki se je razširil v kratkem času na vse objekte. Skoda je velika. Vzrok še ni znan.

— **Roparska tolpa pred sodiščem.** Pred osiškem sodnim dvorom se prične te dni obravnava zoper roparsko tolpo Joza Gulin. Tolpa je »operirala« v Slavoniji, delala pa je tudi izlete celo v Dalmacijo. Državno pravdnstvo jo dolži 23 roparskih napadov ter predlaga smrtno kazen.

— **Iso Lang — ni norec.** Kakor smo poročali, so poslali velikopoteznega sleparja, tovarnarja Iso Langa, potem, ko je bil izročen, v blaznico. Kakor se poroča, je lopov popolnoma normalen, zato bo moral kazen, ki ga čaka, odsedeti.

Neprekosljivi

v ceni, kvaliteti in izdelavi so naši letošnji izdelki najnovejše konfekcije

JOS. ROJINA, LJUBLJANA

— **Afera Hau.** Leta 1908. je bila ustreljena v Baden-Badenu na cesti, ko je šla zvečer s svojo mlajšo hčerjo na promenado, tačeri. Hau, ki je bil dolga leta advokat v Ameriki. Dr. Hau se je mudil, kakor je nepobito dokazano, usodepolnega dne preobleden in z umetno brado v Baden-Badenu. V senzacionalnem procesu je bil nato, kljub temu, da je vedno zatiral, da je nedolžen, obsodjen na smrt. Obsodjen je bil na podlagi indicij. Hau je motiviral dejstvo, da se je nahajal takrat v Baden-Badenu maskiran s tem, da se je hotel sestati brez vednosti svoje tačere s svojo svakinjo, ki jo je strastno ljubil. Njegova soproga je izvršila malo pred njegovo obsodbo samomor. Smrtna kazen je bila izpremenjena milostnim potom v do smrtne ječe. Od te kazni je odsedel Hau letos 17 let, nakar mu je bila kazen vsled amnestije tako znižana, da bi bil imel odsedeti samo še 7 mesecev. Ta rok mu je bil pogojno proti preteku odpuščen. Podpisati je moral reverz, da tekem 6 let ne bo objavil nobene senzacionalne stvari o svojem procesu in svoji kazni. Kljub temu je izdal dve knjigi, ki sta vzbudili veliko senzacijo. Te dve deli, ki jih je označila kriminalistična veda kot znameniti, sta dali justični oblasti povod, da je Hauovo izpustitev preklcala ter ga hoče zapreti še za ostalih 7 mesecev. Hau, ki zatrjuje še danes, da je nedolžen, se skriva v inozemstvu. Zadeva vzbuja v Nemčiji kar največje zanimanje.

— **Arhivski tat dr. Hauk,** o katerem se je svoječasnno mnogo pisalo, ker so mu prišli na sled, da je pokradel po Avstriji, Nemčiji in Italiji tekmo let velikansko množino redkih in dragocenih avtoportov, pisem in drugih dokumentov ter tudi nekaj knjig, je sedel te dni skupno s svojim famulusom Hohenlocherjem na zatožni klopi v Charlottenburgu. Hauk je sin justičnega svetnika ter je živil v krogih učenjakov radi svojega obširnega strokovnega znanja velik ugled, kar mu je omogočilo dostop do privatnih in dvornih arhivov. Od leta 1906. dalje je jel zaupanje zlorabljati in krasti kot sraka. Leta 1911. se je seznanil s krojaškim pomočnikom Karлом Hohenlocherjem, ki je postal njegov »famulus« in njegov tako intimen prijatelj, da se bosta radi tega še posebej zagovarjala. Hauk je kradel, famulus pa je pisaril po vsem svetu oferte za prodajo in kupčija je šla izborna. Hauk je bil obsojen na poldrugo leto ječe, njegov »famulus« pa je bil oproščen, ker je sodišče verjelo njegovemu zagovoru, čes, da ni vedel, da gre za ukradene stvari.

— **Zločin pijanih kmetov.** Štirje iz Vukovarja se vračajoči pijani kmetje so napadli na cesti delavca Josipa Bučerja ter ga usmrtili z ubodiljem v srce. Bučerja zapušta vdovo in štiri nedoletne otroke.

— **Obsedba voditelja Ku-Klux-Klana.** Kakor poročajo iz Londona, je bil obsojen tam, eden izmed voditeljev »Ku-Klux-Klanov«, David Stephenson na 20 let ječe. Orogal je mlado deklico svobode, da jo je zlorabil. Deklica se je nato zastrupila. Sodni dvor je smatral stvar za umor.

Gotovo govejo juho
z najfinjšim okusom napravijo

MAGGI

kočke za govejo juho

Pazite dobro na ime
MAGGI in na varstveno
znamko zvezda s križcem
Druge kočke niso od trdke
MAGGI

— **Zakonska idila.** Te dni je bil v neki gostilni v Aleksincu lovski ples, ki se ga je udeležil tudi kočijaž France Berger s svojo ženo. Žena je kotelirala s par mladeniči, kar je Bergerja tako razjezilo, da je pograbil svojo boljšo polovico, jo tiral iz lokala ter ji zagrozil, da bo doma z njo obratunal. Možakar pa je pričel nekoliko prežgadan na nepravem mestu in z nepravim sredstvom. Zacetel je namreč na cesti svojo ženo zabadati z nožem. Ženica je jela kričati iz vsega grla: »Na pomoč! Roparji! Morilec!« Trajalo je samo par minut in prihičeli je na lice mesta do zob oborožena vsa žandarmerija in vsa policija. Ko je Berger zagledal prvega uniformiranca, jo je odkuril, čim najhitreje je mogel. V gostilni, kjer je bil lovski ples, je povzročilo kričanje ženske paniko! Preplašeni gostje z zajetimi senci so zabarikadirali vse vhode. Za barikadami so čakali od strahu tresoči se lovci, kaj se bo zgodilo. Ko se je stvar pojasnila, so plesali zadovoljno dalje.

— **Komiti vrgli bombo v hišo.** Kakor poročajo iz Skoplja, sta vrgla v Lerini dva neznanca individuija v neko hišo bombo. 10 oseb, med njimi dve ženski, je bilo ubitih. Storiteli so bili najbrže Bolgari.

— **Iz dežele prohibicije.** V nekem čilaskem hotelu se je zastrupila tamkaj znana krasotica gospa Florencia Manly Hood. Gospa Hood je prebila s trgovcem Cashunom vesel dan. Kljub temu, da je v Chicagu alkohol prepovedan, si ga je privoščila zaljubljena dvojica, kolikor je srce poželelo. Zvečer sta šla v hotel. Ko je hotel oditi jutraj trgovec Cas-

hun po svojih poslih, ga je ustavil na pragu detektiv ter ga spremil v njegovo sobo, kjer je ležala gospa Hood — mrtva. Trgovec je izjavil, da je izvršila gospa — ki se je zabavala, predno je prišla z njim v hotel, v veselje družbi, kjer se je prav pošteno pilo in kjer, kakor se je pozneje ugotovilo, tudi njega ni manjkalo — iz neznanih vzrokov samomor. Soprog gospe Hood je ravnatelj elektrarne v Alabami.

— **Velika goljufija v Reki.** Reška policija vodi že dalje časa preiskavo zoper dva poljska židova. Eden od njiju se piše Abba Piper, drugi pa Josef Dieker. Oba možakarja sta se naselila po vojni na Reki. Ustanovila sta fignirano družbo ter ogoljufala več reških trgovcev za milijonske vsote.

— **Amundsenov polet na severni tečaj.** Šef norveškega pomorskega zračnega brodograjskega podjetja je povedal po svojem povratku iz Kingsbaya na Spitzbergih, da je prostor za zrakoplovsko halo, ki naj se zgradi tam za Amundsenov zrakoplov »Norwegenc«, izbran. Teren je že splaniran. Z gradnjo se bo v kratkem pričelo. Ameriški inženjer Lincoln Ellsworth je podaril 100.000 švedskih kron za vzdrževanje od Amundsenova uporabljenega letala »N. 25«.

— **Spopad med angleškimi in italijanskimi vojaki v Pekingu.** V Pekingu je prišlo do spopada med angleškimi in italijanskimi vojaki. Italijani so zbežali ter so se utaborili v poslaništvu.

— **Lep poslovni lokal,** obstoječ iz treh prostorov in več pisarniških sob skupno ali posamič odda Pokojniški zavod v Ljubljani.

— **Slabi časi so,** a vendar se lahko poceni do sitedga naješ, ako življa »Pekatelec«.

— **Najlincejšo govejo juho** pripravi se v hi-pu in poceni z Maggijevo govejo kočko.

— **Razpis nagrad.** Pevska zveza razpisuje tudi letos za »Pevca« tri nagrade, in sicer po 500, 300 in 200 Din. Pogoji: Skladbe morajo biti izvirne, za mešani, moški ali ženski zbor brez klavirja, v obsegu okoli 3 strani »Pevčeve pesmarice«, glasbeno vsebinsko zdrave, jedrnat, po obliki neoporečne in take, da jih zmore večina naših zborov. Pisane ne smejo biti lastnoročno; na vrhu »geslo«, ime skladatelja v zaprtem zavoju, ki nosi za naslov »geslo«. Rok do 31. decembra 1925 na naslov Pevska zveza v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7, artilerijski odsek.

Ljubljana.

1— **Hišni posestniki ljubljanski,** ki bi ne zmogli hkrati plačati vseh zaostalih davkov in žele to poravnati v obrokih, naj se nemudoma zglašijo v pisarni Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Sodna ulica 4 od 15. do 18. ure popoldne.

1— **Danes zvečer ob 6.** je v balkonski dvorani ljubljanskega vseučilišča javno predavanje članice beograjskega Zenskega »Koketa«, gđ. Milice Vlajičeve o temi: »Položaj žene v zadrugi v srbskem državljanem zakoniku«. — Brez vstopnine.

1— **Planinski kolektor,** ki je izšel v Zvezni tiskarni v Ljubljani, je stenski kolektor v obliki 19x29 cm, tiskan na čestih listih iz kromokartona. Vsak list krasi po ena lepa slika iz naših divnih planin in obsega po dva meseca kolektorja. Jako umesten kot miklavžovo ali božično darilo. Cena 25 Din. Dobiva se v Zvezni tiskarni in knjigarni v Ljubljani, kakor tudi v drugih večjih knjigarnah in papirnih trgovinah v Sloveniji.

IZJAVA.

Akcijski odbor »Federacije organizacij privatnih nameštencev v Sloveniji« je na svoji seji dne 20. novembra 1925 soglasno sklenil, najenergičneje protestirajo proti odpravi doklada na premož po Din 5.— za 1000 kg, ki so bile doslej namenjene rentnikom neugodnega in starostnega zavarovanja.

Odbor poziva vse slovenske poslance, da v parlamentu z vsimi silami nastopijo za eliminiranje te določbe v novih dvanajstih letih ter pričakuje, da parlament ne bo izročil nad 2600 rodbin poginui vsled lakote.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1925.

Zveza društev privatnih nameštencev Slovenije v Ljubljani.

Val. A. Urbančič s. r. mr. ph. J. Zabkar s. r. Savez privatnih nameštencev Jugoslavije, podzveza Ljubljana.

Rado Čelešnik s. r. Fran Skobl s. r. Organizacija zasebnih nameštencev v Ljubljani.

Niko Gogola s. r. Janko Bukovec s. r.

GLAS IZ OBČINSTVA.

Združeni deložiranci prosimo gđ. ministre, da ukrenejo vse potrebno, da se ukine zakon, s katerim se dovoljuje stranke deložirati.

Kam naj gremo sedaj na zimo?

Novi stanovanjski zakon je že napravil mnogo gorja in ako se v njem posamezni členi ne spremenijo, bo prišlo še do prave stanovanjske vojske, ker s stanovanji se verzi vsevprek. Kdor pa nima kapitala, ga ne dobi in je na cesti. Po tem stanovanjskem zakonu lahko vsak hišni gospodar pride do stanovanja, ker se sklicuje, da rabi stanovanje za sebe, bodisi iz kateregakoli vzroka. Ko pa se stranka deložira, pa oddaja stanovanje proti visoki najemnine. Kje je pravica? Mi deložiranci in najemniki ravno tako plačujemo davke kot hišni posestniki, morda še bolj vestno, ker se nam že pri plačah odtrga. Zakaj se nas meče na cesto?

Kako naj imajo naši otroci veselje do države, ki ustanavlja take zakone, da se jih v sredi zime, ko hodijo v šolo brezsrčno meče na cesto?

Nismo se pritoževali, ko se je najemnina povišala, samo da smo bili pod streho. Ko pa se je začelo metati na cesto, smo obupali. Najboljša pomoč je, da brezstanovalec pobere svoje otroke ter se živ preseli k sv. Križu, kjer dobi stanovanje za celo obitelj za večno.

Opomba uredništva: Objavljamo ta glas iz občinstva, ker smo uvedli rubriko glas iz občinstva, zato, da damo občinstvu priliko, da pove v vsaki zadevi svoje mnenje.

Popolnoma novo!

Prvič v Jugoslaviji!

Senzacionalno!

Človek na repatici

Šest dejanj iz življenja artilistov. V glavni vlogi konkurent Harry Piela, predznozmeli

LUCIANO ALBERTINI

V ostalih vlogah samo izbrani nemški igralci: Rudolf Klein Rhoden, Elena Lunda, Maly Delschaft, Friedrich Kühne in drugi. Režija v rokah znanega Alfred Halma. — Brodolomci. — Boj na življenje in smrt po strelah berlinskih hiš.

Ker se je predvajanje vefilma »V imenu cara« na splošno željo za en dan podaljšalo, se senzacionalni film »Človek na repatici« predvaja samo dva dni, na kar se cenj, obiskovalci posebno opozarjajo.

Predstave danes ob: 4, pol 6, pol 8, 9. — Jutri v nedeljo ob: 3, pol 5, 6, pol 8, 9.

ELIM KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani (Tel. 124).

Dijaški vestnik.

Volitve v reprezentanco se vrše danes od 13. do 19. Vsak akademik naj se udeleži glasovanja. Ob vstopu v zbornico dobite listek, na katerem napišete črko B, zvijete in oddajte komisiji! Pazite, da vas ne bo kdo kontroliral! Tajnost volitev zadržite! Prinesite indekse s seboj! Oni, ki jih nimajo, naj javijo to takoj vratarju, da bodo lahko volili z legitimacijami! To velja le za one, ki so pred diplomiranjem. Pridite polnoštevilno, privedite s seboj svoje tovariše! Vsak glas je dragocen! Kdor ne pride, je izdajalec poštene stvari!

Akademsko skupščina.

Včeraj, v petek ob 15. se je vršilo ustanovno zborovanje Sveta slušateljev ljubljanske univerze. Ker je petkovo jutro intriguantno namigavalo, da nameravajo pristati Neodvisne sindikalne liste razbiti skupščino in ker je tej laži nasledilo precej akademikov, sta »Jadranci« in »Triglavi« poslala na zborovanje vse svoje člane, ki so že pol ure pred zborovanjem zasedli dvorano. Predsednik zborovanja je bil Likovič, podpredsednik pa Kuljiš in Planinšek. Predsednik je imel uradni otvoritveni govor, nato so bila prečitana pravila in poslovnik, ki so bila po kratki debati sprejeta. Karadžole je podal poročilo volitvene komisije, nakar je bilo zborovanje zaključeno. Navzočih je bilo kakih 400 akademikov, pristavev vseh list. Opažati je bilo ugodno razpoloženje za listo B.

Roke proč od univerze!

Vedno in ob vsaki priliki se povdarja, da univerza ni političen faktor in vendar se neustopljivo z raznih strani naglašajo, češ: univerza je »naša«, »naša« so ljudje gori, »naša« akademiki.

Sedaj, ob volitvah v akademsko reprezentanco, ki bi morale imeti izključno stanovski značaj, sedaj pa hoče SDS in SLS dati volitvam in reprezentanci pečat partizanstva in s tem tudi javnosti dokazati: mladina je z nami!

Zato ves srd klerikalcev in samostojnih demokratov proti Neodvisni sindikalni listi, ki je edina nepolitična, nepartizanska, nad-

strankarska lista. Oni vedo, da se bliža čas, ko bo zadnji njihov pristaš le še redki unikum na univerzi.

Pozabljeno je staro nasprotstvo med klerikalci in liberalci, pozabljeno medsebojno sovraštvo in intrige, glavni njihov boj velja sedaj neodvisnim. To pomenja boj umirajočega partizanstva proti novi, zdravi struji na univerzi, struji, ki ima največ smelosti in poštenja in katere glavno geslo je: Politiko proč z univerze!

Vse trike in mogoča agitacijska sredstva uporabljajo, samo, da vsaj enkrat preprečijo zmago nepolitične smeri.

Tovariši akademiki! Ne dajte se preslepiti po raznih obljubah in po grožnjah, sledite glasu svoje poštene vesti, ne pustite, da bosta nad vami triumfiral partizanstvo in politika. Poštenje naj velja! Edina lista za akademike mora biti Neodvisna sindikalna lista. Črka B je na univerzi simbol poštenja, pravičnosti, nepristranosti!

Sl. Narodu! Laž je, da kandidirajo na Neodvisni sindikalni listi sinovi milijonarjev, pobija jo druga laž, da je ta lista komunistična!

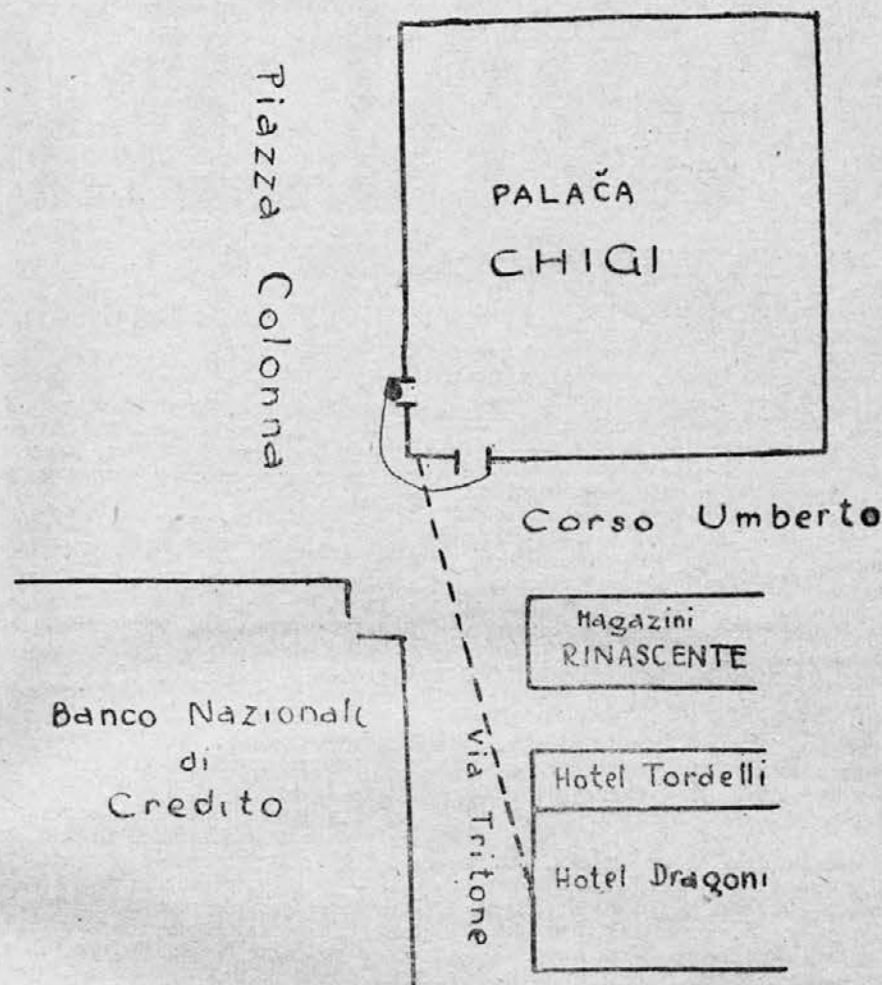
Medicinci! Zavedajte se, kdo je rovaril proti medicinski fakulteti! Volite torej Neodvisno sindikalno listo, ki bo edina vztrajno zahtevala popolno medicinsko fakulteto v Ljubljani!

Juristi! Ne pustite, da vas bodo monopolizirali »Triglavi«! Dokažite tudi vi, da odklanjate vsako vmešavanje dnevne politike na akademskih tleh! Vaš listek mora nositi črko B!

Samostojnim demokratom je Narodna tiskarna tiskala letak, poln praznih fraz in obljub za neorganizirance. Drznost pa je letakova trditve, da so Jadranši edini pokretniki akademске reprezentance. Znano je, da so ravno oni dve leti zavlačevali izvedbo volitev. Šele na pritisk Bloka levih se je sklical meddržaven odbor, ki je sklenil volitve v SSLU.

Neorganiziranci! Ali se spomnite, kakšen »protektorat« so izvajali »Jadranci« nad

Izmišljen atentat na Mussolinija.

Iz slike je razvidno, da bi se bil moral atentator daleč skloniti, da bi bil zadet Mussolinija. Če pa bi bil stal Mussolini na trgu kot običajno, bi ga s tega prostora sploh ne bil bil mogel zadeti ali pa bi bil moral streljati okrog ogla.

Gospa!

Tudi jaz Vam priporočam to milo z znamko „GAZELA“. Moje perilo se kar blešči, gotova sem pa tudi že zdavnaj. Tudi Vi boste dosegli to z uporabo „GAZELA“-milo.

GAZELA MILO

vami v lanskem letu, ko so razdeljevali štipendije? Kdor od vas glasuje za prvo listo, pljuje v lastno skledo! Le lista B je vaša!

Zakaj listki in ne kroglice.

Pri volitvah v reprezentanco se bodo uporabljali listki, vključno prizadevanju »Jadranci«, ki so hoteli kroglice. Sicer bi bilo skoro vseeno, vendar so zastopniki Neodvisnih zahtevali listke, da preprečijo vsako morebitno kontrolo glasovanja in odvrnejo vsako zlorabo. Toliko v vednost »Jutrovem« dopisniku, sicer pa, ali so s tem mogoče preprečiti kakšni načrti? Čemu torej razburjenje radi prazne sence?

TRIGLAVANI!

Vaši tovariši v Zagrebu so pri volitvah v podporno društvo — sledeč svojemu svobodnemu prepričanju — nastopili skupno z Davidovičevci, zemljoradniki in Orjuno proti samostojno-demokratski »Jugoslaviji«.

Zato jih zadene kazen:

V ta namen je že sklican sestanek starešin (!), da reši »pereče vprašanje premitve centrale« iz Zagreba v Ljubljano.

Vedite:

Kdor ne glasuje za samostojno-demokratsko listo in s tem ne pripomore do pozdravne in udanostne brzokavke zaščitniku naših štipendistov Sv. Pribičeviću, ta pomaga zagrebškemu Triglavu v borbi za našo centralo in v borbi za demokracijo.

Pokažite se vredne zaupanja svojih dičnih starešin s tem, da nastopite enodušno za smago SDS-liste!

in
za pogin zagrebškemu Triglavu!
Živela svobodomiselnost!

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
petek, dne 20. novembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 76, bl. 76, zaklj. 76; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 807, bl. 307, zaklj. 307; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska poso-

jilnica d. d., Celje den. 200, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 210; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb bl. 980; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 123; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana bl. 340; Združena papirnice Vevč, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120, bl. 125; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 145, bl. 152.

Blago: Oglje la, suho, bukovno, feo meja 1 vag., den. 94, bl. 94, zaklj. 94; bukovni hodi la, od 2.50 m dolž. napr. od 35 cm prem. naprej, feo meja tranz. den. 350; hrastovi hodi la, od 30 cm prem. naprej, od 2.70 m dolž. napr., feo nakladalna postaja den. 400; smrekove ali jelove deske, 20, 25, 30, 40, 50 mm, monte, 4 m dolžine, feo meja denar 505; pšenica bačka, feo nakladalna post. bl. 240; koruza stara, feo bačka postaja 1 vag., den. 157.50, bl. 157.50, zaklj. 157.50; koruza stara, feo banatska postaja 1 vag., den. 160, bl. 160, zaklj. 160; koruza, umelno sušena, za december, Jesenice tranz. bl. 185; koruza, umetno sušena, par. Jesenice 1 vag., den. 178, bl. 178, zaklj. 178; koruza nova, času primerno suha, kval. gar., feo vag. Novi Sad bl. 110; koruza nova, feo vag. bačka postaja, za december bl. 105; koruza defektna, ex sklad. Domžale bl. 120; koruza stara, feo vag. Postojna tranz. den. 195; oves rešetani, feo slav. post. den. 160, bl. 170; oves rešetani, feo bačka post. bl. 165; otrobi debeli, jula-vreče, par. Novi Sad bl. 145; otrobi drobni, feo vag. slav. post. den. 110, bl. 115; ajda domača, par. Ljubljana bl. 270; ajda, feo vag. Ljubljana 1/2 vag., den. 255, bl. 255, zaklj. 255; proso domače, feo vag. Beltinci bl. 215; proso, feo vag. Ljubljana 1/2 vag., den. 190, bl. 190, zaklj. 190; krompir, lepi beli, feo vag. prekm. p. bl. 70; fižol prepelica, feo vag. Ljubljana 1/2 vag., den. 300, bl. 300, zaklj. 300; leča sladkorna, feo vag. Ljubljana den. 400; riž briljato No. 333, feo vag. Trst bl. 570; seno sladko, stisnjeno, feo vag. štajerska postaja bl. 75; seno polsladko, stisnjeno, feo vag. štajerska postaja bl. 60; slama stisnjena, feo štaj. post. bl. 50.

Oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Potem se vrne.

»Ali zadostuje to?«

»Da, to je bilo razločno. Le še nekaj — radi onih dvah dam. Ali nista morda kaj slišali, kar smo govorili?«

»Težko.«

»Pa je vseeno boljše, da jih obdržite še nekaj časa zaprti.«

»To lahko storim.«

»Če pride ob solnčnem zahodu deputacija, kakor ste veleli, namreč predsednik in don d' Estrella, jim nikar ne oddajte dam. Vzrok imate že zato, ker vam niso privedli jetnika. Izgovorite se z gospodi še do polnoči, dokler ne opravimo mi. Potem ste tudi zavarovani, da ne ukrenejo kaj zoper vaš avto.«

»Tako bi bila tudi sama storila.«

»Ali se imamo še kaj pogovoriti?«

»Ne vem ničesar. Privedite mi danes o polnoči Georga Hartunga!«

»Tudi o nas se ne bojte, da bi vas prevarili. Nočemo ničesar drugega kot le vaš avtomobil. Mis Morris, priporočam se vam — o o o o o.«

Jetičnik kašlja izza roke, ki jo drži pred ustmi, z drugo dvigne klobuk in se obrne proti mestu.

40. Kri in ogenj.

»Leonor, Leonor!« zakliče Adam. »Ali veste, kaj hočete storiti?«

»Tiho! Da, prav natanko vem, kaj delam!«

»Svojo strašno moč oddajate anarhistom!«

»Bodite tiho, vam rečem še enkrat! Niti besedice več o tem! Storim, kar hočem, na svojo odgovornost. Sicer, če hočete, me lahko takoj zapustite.«

Stopi v avtomobil in vozi zopet počasi sem in tja.

Adam torej ne reče nič več. Uvidi, da tu ni nič storiti. Gre za ljubečo ženo, ki more rešiti svojega ljubljenežega smrti. In tedaj ne pomaga nobeno filozofsko dokazovanje, četudi je od samega Sokrata, tu ne pomaga klic po morali in opozorilo na najvišje človeške dolžnosti — tu ne pomaga sploh prav nič.

In tako mora tudi biti! Ljubezen je božja zapoved, ki uniči vse druge zapovedi, ki so jih napravili ljudje in Bog sam. Kdor tega ne čuti in ne verjame, naj primerja s tem nagon za obstanek, ki prav tako poruši vse, karkoli je hotel storiti človek v urah navdušenja. So sicer tudi izjeme, a to niso več zemeljski ljudje.

Adam je razumel in zato molči.

Ujeti dami sta medtem pozabili stokati; videti je bilo, da sta se vdali v svojo usodo. Obe prebirati verno

rožni venee, da bi bil solnčni zahod zopet termin, ki jima prinese svobodo ali ne.

Solnce se bliža zatonu. Ko se dotakne zemlje, prijezdi iz mesta več jezdecev. Tokrat jih vodi star gospod; med njimi pa je tudi don Manuel.

Leonor govori skozi linico. Predsednik je. Priporoča, kaj vse so storili, a odvedenega jetnika še vedno niso našli; potem stopi s konja, poklekne in prosi s povzdignjenimi rokami, da izpusti ženo in hčer.

Leonor ga skuša umiriti, trdna pa ostane pri svojem sklepu:

»Ne! Vaša soproga in hči ostaneta še moji talki.«

»Pa zakaj neki?«

»Da kdo ne izvrši atentata zoper mene.«

»Na kaj takega vendar niti ne mislimo.«

»Tem bolje za vas. Toda jaz vztrajam pri svojem: dami bosta še nekoliko časa moji jetnici.«

»Koliko časa še?«

»Do danes polnoči. Ali nekoliko pozneje. Tako približno ob eni, ko izpustim raketo, pridite po svojo soprogo in po svojo hčer. Najbrže vam bosta prišli še naproti.«

»In če do tedaj nismo našli jetnika?«

»Je vseeno.«

»Ah, vi veste, kje je!«

»Iz česa sklepate to?«

»Preje vas je posetil nek mož.«

BORZE.

Zagreb, 20. novembra. Devize: Newyork kabal 56.15—56.75, ček 56.116—56.716, London izplačilo 272.62—274.62, Milan izplačilo 225.55—227.95, Dunaj 793.3—800.3, Praga 166.43—168.43, Curih 1085.25—1093.25, ček 0—1089.

Curih, 20. novembra. Beograd 9.20, Newyork 518.75, London 25.13, Pariz 20.65, Praga 15.375, Milan 20.82, Varšava 73, Bukaresta 2.375, Dunaj 73.10, Berlin 123.50, Budimpesta 0.07270, Sofija 3.775.

FILM »MOČ IN LEPOTA«.

V mnogih mestih, zlasti na Bavarskem in tudi v Stajerskem Gradcu, je prišlo vsled tega filma do nasprotnosti med cenzuro in občinstvom. Ker se vidi v tem filmu tudi nekaj nagih ženskih teles, je bila cenzura mnenja, da bi se vsled tega mogli celo od-rasli pohujšati. Kdor pa je videl ta film, se je prepričal, da je ta strah docela neutemeljen.

Vsa zasnova filma je tako zelo neerotična in skoraj vsiljivo propagandna, da se občuti film čisto drugače, kakor pa bi nekateri iz posameznih razstavljenih slik filma, sklepa-li. Zato tudi deloma razumemo, da je zagreb-ska cenzura dovolila ves film, tudi otrokom ni prepovedala pristopa, da pa je zabranila nekatere slike v reklamne svrhe. Ta prepo-ved sicer ni bila bogzna kako pametna, ker so nato »oblečene« plesalke po razstavljenih oknih še bolj obetale nagoto. Toda bila je, kakor rečeno, deloma razumljiva, ker kino-podjetja v rasnici preveč špekulirajo s svojo reklamo na instinkte mas. Upamo, da ne bo ljubljanska cenzura manj liberalna od za-grebske.

Film sam je zelo dobro izdelan, zlasti sportni, plesni in higienski del. Zlasti divni so posnetki s »Zeitlupe« in že ti posnetki zaslužijo, da si film ogleda vsak. Svoj namen, da vzbudi ljudi k negi teles, doseže film na vsak način in v tem je njegova kulturna vrednota. Pozna pa se, da je film izdelan v Nemčiji in zato ni film brez nalahne nemške propagande, ki pa se le malo občuti. Sicer pa je to popolnoma popravljeno s šestim delom, ki kaže naš jugoslovanski sport in naše so-kolstvo. Skoda le, da niso povzete tudi vežbe slovenskega šolstva. Zlasti naš olimpijski prvak bi moral biti v filmu. Bila bi divota gledati njegove vaje, posnete s »Zeitlupe«. Kakor vsak film, tako ima tudi ta svoje slabe strani. Parisova sodbja je neuspel kom-promis sedanji dobi. Tudi kopel odlične Rim-ljanke ima svoje slabe strani.

Toda v celoti je film kulturno delo, poln

lepote in estetike, vzorno decenten ter vre-den, da si ga ogleda vsak, zlasti pa starši in vzgojitelji.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

21. novembra, sobota: Zapeljivka. Red D.
22. novembra, nedelja: ob 15. uri pop. Krpan mlajši, mladinska predstava. Izven; ob 20. uri zvečer Pegica mojega srca. Izven.
23. novembra, ponedeljek: zaprto.
24. novembra, torek: »Za narodov blagor«. Red B.
25. novembra, sredo: Ifigenija na Tavridi. Red E.
26. novembra, četrtek: Veronika Deseniška. Red F.
29. novembra, nedelja: ob 15. uri pop. Krpan mlajši, mladinska predstava. Izven; ob 20. uri zvečer: Zapeljivka. Izven.
30. novembra, ponedeljek: Krpan mlajši. — Red A.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

21. novembra, sobota: Orfej v podzemlju. — Izven.
22. novembra, nedelja: zaprto (gostovanje v Celju).
23. novembra, ponedeljek: zaprto.
24. novembra, torek: Povratek, Favova noč, Svatovac. Red D.
25. novembra, sredo: zaprto.
26. novembra, četrtek: zaprto (generalka).

Danes v soboto 21. novembra zvečer se vprizori v opernem gledališču burleskna ope-reta v dveh dejanjih (starih alikah), katero je uglasbil slavni francoski komponist Offen-bach — Orfej v podzemlju. Opereto, ki se odlikuje po komični vsebini in lepi melodi-jozni godbi je na novo uprizoril za naš oder režiser g. Josip Povhe, dirigira pa g. dr. Svara. Prozo je po francoskem izvirniku na novo priredil prof. g. Kobal. Glavne vloge so v sledečih rokah: Euridika — ga. Polić-va, Javno mnenje — gna. Ropasova, Dinana ga. Korenjakova, Cupido — ga. Ribičeva, Or-fej — g. Medven, Aristajos in Pluton — g. Kovač, Jupiter — g. Povhe, Styx — g. Pe-ček, Merkur — g. Subelj, Mars — g. Janko. Dalje sodelujejo še ga. Erklavčeva, gna. Je-romova, ga. Mencinova, ga. Puhkota, gna. Ramšakova in ga. Škerjančeva ter gg. Erkla-vec in Rus Fran. Začetek predstave ob pol 8. uri, konec po 10. uri. Predstava je izven abonmaja in so vstopnice v predprodaji pri dnevnih blagajni v operi.

ZLATOROG

terpentinovo milo

Ta neprekosljiva sestava mila in terpentina vsebuje pristno zlato!

V vsaki tisočli komad je vtisnjen pristen zlatnik, ki čaka srečnega kupca. Kupite takoj komad tega idealnega mila. Morda najdemo tudi vi zlatnik!

DUBIED

Najboljši švicarski pletilni stroji na svetu znamke

DUBIED

za obrt in industrijo. — Edina tovarniška zaloga za Slovenijo

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika.

VAN KASTER
CACOA

je vendar
najboljši!

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

PEMOG - ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot prak-tikantinja b kakemu večjemu ljub-ljanskemu podjetju. Ponudbe prosa za upravo lista pod: »Marljiva«.

Mladenci

zdrav in pošten, vaje kmetije, ži-vine ter vseh ostalih poljskih del išče primerno trajno službo. Ponudbe z navedbo plače je poslati na upravo lista pod: »Vestenc«.

Stekleno

strelno opeko imajo stalno v za-logi Združene opekarnice d. d. v Ljubljani.

Zdravo čebulo

razpošilja od 100 kg naprej po 160 dinarjev, pri pol ali vagonem nar-očilu ceneje. Josip Lah, Moškanjec.

Čevlje na obroke

proti jamstvu dobite pri trdki M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Lep poslovni lokal

v pritličju, obstoječ iz treh prostoro-v, z velikimi izlozhami v Gledališ-ko ulico, odda za nizko najemnino. Pokojninski savod v Ljubljani.

RADIO-aparate

in sestavne dele ima v zalogi

FRANC BAR, Ljubljana

Cankarjevo nabrežje štev. 5.

Trgovci! Obrtniki!

Pri trdki

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu rešernovega spomenika, ob vodi
dobite vse potrebščine za življe, krojače,
čevljarje in sedlarje
na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni.

Kje se kupi?

le pri trdki

JOSIP PETELINC

Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI
najboljši šivni stroj za rodbinsko ali obrtno
rabo, svetovno znanih znamk
»GRITZ ER« — »ADLER« — »PHONIX«
isto tam posamezne dele za stroje in no-esa,
igla, olje, jermena, pneumatika. Pouk o vaze-
nju na stroj brezplačen! Večletna garancija!
Na voljo!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

Širite „Narodni Dnevnik“!

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. i. o. z. v Ljubljani

MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti ustavitvi.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-pise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrsne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552